

ERDÉLYI GAZDA

AZ ERDÉLYI GAZDASÁGI EGYLET

Megjelenik minden kedden egy iven és az egyleti tagoknak ingyen küldetik meg.

Nem tagok egész évre 2 frittal fizethetnek elő, féléves előfizetés ol nem fogadtatik.

HIVATALOS

KÖZLÖNYE.

Pénz- és értékküldemények az

ERDÉLYI GAZDA KIADÓ-HIVATALÁHOZ,
a lap szellemi részét illető közlemények az
ERDÉLYI GAZDA SZERKESZTŐSÉGÉHEZ
ezimzendő.

A hirdetési díjazabályzatot lásd az utolsó lapon

Szerkesztő bizottság: elnök **Dr. Berde Áron**; **Girsik János**, **Szabó Sámuel**, **Vörös Sándor**,
felelős szerkesztő: **Gamauf Vilmos**.

Tartalom: Közgyűlési meghívó. — Kolozsvár gyümölcsészete és szőlészete. Szentgyörgyi Lajos. — A tarló alászántásáról. R. J. — Kötörmelék, mint talajvédő szer. Pető Lajos. — Ny.-szeredai marhakiállítás. M. — A gyümölcsfák nyári metszéséről. I. sem a n n. — Egy ve leg: Patkoló kovács tanfolyam. Hirdetmény. Időjárás adatok: május, június és július. — Üzleti heti szemle. — Piaczi árak. — Hirdetés. —

Közgyűlési meghívó.

Az erdélyi gazdasági egylet állatkiállítási szakosztálya 1883. évi szeptember 1-én azaz szombaton este 7 órakor az erdélyi gazdasági egylet titkári irodájában rendez közgyűlést tart, melyre a tisztelt tagok (részjegybirtokosok) ezennel meghivatnak.

A közgyűlés napirendje a következő:

1. Elnöki megnyitó.
2. Jelentés az állatkiállítási szakosztály 1882/83. évi működéséről.
3. Pénztári jelentés ugyanazon időszakról.
4. Előterjesztés a jövő évi költségvetés iránt.
5. A rendező bizottság indítványa a jövő 1884. évi kiállításnak esetleg Maros-Vásárhelyen való megtartása iránt.
6. Egyéb indítványok tárgyalása.
7. A közgyűlés bezárta. —

Az alapszabály ide vonatkozó cikkelyeiből idézzük a következőket:

A 9. §. szerint minden részjegy egy szavazatot ad, háromnál több szavazatot azonban egy tag sem gyakorolhat.

A 12. §. szerint oly tag, ki részletfizetéssel hátralékban van, tagsági jogait nem gyakorolhatja.

A 15. §. szerint minden közgyűlési tárgyat — tehát az indítványokat is — csak is a végrehajtó bizottság előleges véleményének meghallgatása után lehet tárgyalás alá venni.

A 17. § szerint a közgyűlés határozatképes, ha az összes aláírt részjegyeknek — jelenleg 357 — egy negyedrésze — tehát 90 — képviselve van.

Azon esetben, ha a szabályosan történt összehívás dacára ennyi részjegy képviselve nem volna, ugyanazon napirenddel új közgyűlés lesz hirdetendő, melyen a számra való minden tekintet nélkül a jelenlévők határoznak.

Kolozsvárt, 1883 augusztus hó 5-én.

Baró Bánffy Ádám.
szakosztályi elnök.
Gamauf Vilmos,
szakosztályi jegyző.

Kolozsvár gyümölcsészete és szőlészete.

Sajátságos, így szólhatnak többen, hogy valaki egy kalap alatt, e két dologról egyszerre akar elmélkedni! S pedig, ha jól meggondoljuk, épen nálunk Kolozsvárt, e kettőt egymástól külön választani vajmi nehéz. Mert hisz városunk határán és kertjeiben ezek együtt, egymás társaságában tenyésztenek. De talán másutt is!?

S hogy ez valóban úgy van, affelől a legközelebb mult napokban tett tapasztalatok győzték meg teljesen e sorok íróját s vele együtt Pataki Sándor tanács-jegyző urat, kik tizenkét napon keresztül kutattuk a rémletes phylloxera nyoma it szőlőhegyeinkben s mintegy 70 számra rugó nevesebb városi kertjeinkben.

A dolgot, felsőbb rendelet s városi hatósági utasítás alapján július 9-én kezdtük meg az ugy nevezett „Szentgyörgyhelyen”, hol teljes készséggel állottak szolgálatunkra Bányai József főhegygazda uron kívül a hegy „gyepüs gazdá” s ásójával egy hű pásztor.

E hegyet, mely összes hegyeink legterjedelmesebbike, két egész nap kelle mászkálnunk, hogy teljesen áttekinthessük annak szőlőszetét, illetve a phylloxerára következtethető jeleket

s ennek alapján meggyőződést szerezhessünk a gyökértetű léte vagy nem léte felől.

A munka végeztével örömmel constatáltuk, hogy „nincs phylloxera“, vagy helyesebben szólva, „nem kaptunk phylloxerát“. Különbözik úgy is van, mert hisz hónapok kellenének ahhoz, hogy egy 8—900 fertályból álló szőlőhegy felől elmondhassuk, hogy „nincs“.

Jóhiszeműleg csakugyan állhat így is a „nincs“ kifejezés, minthogy az egész hegybe, a közelebbi időkben nem igen plántáltatott szőlő s a mi igenis, ahhoz gyanu annál kevésbé férhet, mivel egyáltalában nagyon ritka azok közt az ugynevezett „külföldi“.

A mi ugyan, a mostani fatális körülmények közt, kissé megnyugtató, ha azonban tekintjük ezeknek utólréhetlen termékenységét „régimiki fajaink“ fölött, sajnálattal kell kijelenteni, hogy bizony-bizony, mégis igen lassan haladunk előre.

Az egész hegyben alig találtunk öt-hat birtokot, melyen megérdemelt mennyiségben volnának képviselve a Chasselások, málváziák, uvareginák, lindauiak, malaga, Balogh Pál = pápa szőlő, rajnai és olasz riezling, bakator, ropogos muskotály = Croquant s más effélék, úgy hogy az egy apró kék burgundin = fekete barát = kék Cläwneren kívül ritka szőlő munkás ismer mást a kövér, király, járdovány, boros = vékonyhéjú, bányai festő — századok óta beállított fajokon kívül. Találkozhatni ugyan itt-ott „nevezetességekkel“ is, a mennyiben egyik-s másik hírnevesebb szőlőmunkás szert tehetett azokra, dolgoztató urai jeles gyűjteményéből, „egy vagy más módon“.

Hogy e hegy szőlőszete, mely időről dátálódik, arról hallgat a kronika, elég az hozzá, hogy a legrégebb élő emberek is a mostani állapot szerint kapták s szájhagyomány alapján meg lehetőszen elő tudják vinni.

A mint azonban szóba elegyedünk öregebbjeinkkel, mindjárt a jobb időket emlegetik. Mondják, hogy mily termékenység, mily jó időjárás s mennyivel kevesebb munka és fáradsággal jutottak hozzá termékeikhez. S mily rendben és pontossággal teljesítették úgy szólva minden egyes mívelési fogását a drága szőlőtökének.

Nem csoda hát, ha megkapták elődeink verejtékük jutalmát; de nem sokat kell bámulnunk ám azon is, ha manapság a jutalom oly csekély s e csekély is egyáltalában oly silány. Hisz két napi barangolásunk csupa kín és szenvedésből állott, alig-alig tudván átgázolni, nem egy helyen, az egészen miveletlenül hagyott s fele részben véghetetlenül elhanyagolt szőlőkön.

A mívelési rendszer az egész hegyben „karikás“ és pedig egyik-másik jelesebb szőlőmunkásunk elbánásából következtetve, igen szép és helyes, melynek folytán kiválóan jobbá is fejlődik boruk azon társaikénál, kik úgy szólva csak a bogycok lágyulása felé kezdenek sűrűbben mutatkozni birtokaikon mint szőlő-munkások.

Még az elhanyagoltságból a romok közül is kitűnnek ma is egyes szőlők s önkéntelenül eszünkbe juttatják azokat a jeleseket, kik közé tartozott első sorban boldog emlékü Buczi

Sámuel, Bányai György, Veszprémi, Krizsek, Láposi, Nagy Antal, Andrásotzki, Csengő s több jelesünk; kiknek idejében, ha valaki — a jegyzőkönyvek tanúsítása szerint elhanyagolta szőlője mívelését, birtokát vagy eladták vagy kényszerítették annak jó rendben tartására.

Mikor kezdődött — hogy úgy szóljunk — a mostani parlag állapot, bajos rájöni, de hogy mind kevesebb-kevesebb gonddal ápolatnak a nemes tőkék, az igaz. Vannak ugyan egyesek ma is, pl. köhalmi Szabó Márton, Szabó István, Benke Sámuel s még egy pár igazi szőlőmunkásunk, kiknek szőlője a virány alatt bármely időszakban minta gyanánt vehető s ezeken kívül még jól gondoztatják szőlőiket: Tóth István, Szupp, Hatvázi, a Bányaiak, Zagoniak, Tárkányi, Tamási, Hütter, Blánár, Kilin Miklós, Glück jobb módú birtokos társaink.

Többeket is említhetnénk föl ugyan, mert hisz mások is szüretfelére csak rendbehozogatják s még hamarabb is szőlőiket, de nem értvén a szőlőmívelés csinját binját, nem teszik, illetve nem tétetik azt úgy, a mint tulajdonkép kellene. Minek egyik legfőbb oka az, hogy szőlőjüket is ahhoz nem értő napszamosokkal míveltetik. Jelszó: a hamar s nem a jó és alapos mívelés. Innen van aztán az, hogy — egyebeket nem is említve — a harmat-gyökerek erőre kapva, szárazságnak és fagnak s ebből folyólag a terméketlenségnek mind nagyobb mértékben ki vannak téve, elsilányulván ez által azok a tulajdonképpen való gyökerek, melyeknek rendeltetése az alsó rétegből táplálni áldott plántánkat.

Hogy sokan értik szőlőmunkásaink közül a helyes mívelést nincs kétség benne; csak az a baj, hogy ezek annyira elvannak foglalva úgy saját, mint fölfogadott munkájukkal, miszerint teljes lehetetlenség kellőképp elvégezniök; de még más felől — uraink által annyira elvannak kényeztetve, hogy úgy szóljunk rontva, hogy — köztünk legyen mondva — vajmi kevéssel boldogulhatni közülök!

Különbözik az az oka is lehet a termés hiányának, hogy a szőlőket (szőlőtöldeket) ma már minden egyebnek mondhatjuk, csak szőlőnek nem; mert abba a tulajdonos igyekszik minden kigondolha öt beplántálni, beülteti barack és más-gyümölcsfákkal, megöltü egres, málna, veres szőlő = ribizli, birs, borostyán = orgonafa, rózsá cserjékkel, törökhuza, paszuly, borsó, ugorka, káposzta, répa stb. feléssel, eper s ezen kívül virág hagymákkal s tudná a jó ég mi mindennel, melyek aztán elszíznak tápot, elvesznek napsugárt, harmatot, levegőt; szóval még mívelik a szőlőt sokan csupán azért, hogy az említettekhez hozzá juthassanak, azokat leszedhessék s hasznukra fordíthassák s szürkefelé, elfogyván ugyszólva minden egyéb, látják, hogy bizony bizony különös dolog, hogy az ideu sem tölthetik meg boros edényeiket.

Hogy a jelzett növények mekkora kárára vannak a szőlőtökének, mondottakból világosan kitűnik s hogy különösen nagyobb gyümölcsfáink a szőlők közt, melyek bogycokai mind egy-egy concentrált napsugár s mely tulajdonkép még saját karója, sőt a kapás árnyékát sem örömet türi, mennyire ártanak, vitatunk is fölösleges és mégis együtt találjuk a gyümölcsfát csaknem mindenütt a szőlővel s a miut szintén szá-

hagyományból tudjuk, egy időjü ezek beplántálása, ezért szölatunk tehát „egy kalap alatt“ a kettőről.

Hogy „Szentgyörgy-hegy“ mindkettőnek édes anyja, tudva levő dolog. Jól diszlik, jól terem és finom gyümölcsöt fejleszt s még a százéves fák is nem ritkán, rakott almával-körtével kínálkoznak.

Igaz, hogy a jobb fajok kevés változványban találhatók, mert a téli almák közül, a nagy fejér párizson, sóvárin, pónyikon, borsoson, piros Calvilon s néhány hatulon, — a körték közül a titkon érőn (evvel van most aug. elején tele piacunk) nyári király vagy pergamen, Lőrincz-Kovács nádmézkörte, Virgouleuse körtéken kívül alig találhatni egyebet. Ugyan 15—20 év óta nagyon kezdenek itt is helyet foglalni az újabb jeles fajok, melyeknek igen szép számával találkoznak már most e hegyben is.

Ellelkintve minden egyébtől, a Sóvárira nézve kívánjuk megjegyezni, hogy o néven, a mint az gyümölcsészeti irodalmunkban constátáltatott 16-féle van, melyek közt épen a nálunk termő akkora elismerés vívott ki Bereczki Máté gyümölcsészeti-apostolunk fölszólalása folytán, hogy azt figyelmen kívül hagyunk egyet tenne a visszafelé való menéssel. E gyümölcscrél mondja, magyar gyümölcsészeti irodalmunkban korszakot alkotó „Gyümölcsészeti vázlatai“ 1-ső füzeté 421-dik lapján Bereczki, hogy „ez alma egykor tul fogja szárnyalni minden hazai alma versenytársait.“ (No, hanem a batult talán csak még sem!?) Ez alma különben „Daru“*) néven figurál s a mint mondvá van, most élő emberek emlékezetét meghaladó idők óta leginkább el van terjedve a Tisza-folyó keleti partjain fekvő községekben, különösen pedig Mező-Tur határában s Erdély minden zugában, hol ugy a hazai, mint külföldi fajok közt legtöbbre becsülik.

Ime, kissé elhanyagolt árvánk! Kimaradt ez is szegény a divatból s pedig valóban igaza lehet s van is koszorura érdemes Bereczkinknek; mert valahányszor — a maga idejében — t. i. novembertől—márcziusig szakosztályunk izelő asztalán megfordul, mi is mindannyiszor elismeréssel adózunk e finom puha húsu gyümölcsnek. Örvendjünk hát, hogy „Szentgyörgy-hegyen“ óriás fáink vannak belőle! s ne hagyjuk elvitatni magunktól, hogy ez is egyik erdélyi ősi almánk — s valahányszor a Tiszamenti Darut halljuk említetni, gondoljunk kolozsvári, valódi Sóvárinkra s törekedjünk arra, hogy a gyümölcs továbbra is terjesztessék minél nagyobb mérvben pónyikunk, batulunk, borsosunk, párizsunk s más, a külföldről kapott jelesnél-jelesebb almáink közt.

Igyekezünk azonban, hogy az erdélyi gazdasági egylet s más hasonló intézetek által forgalomba hozott más finom, ugy gazdasági, mint csemege tekintetben kitünő fajú almákat és körtéket is birtokunkba hozzunk! hogy egykor, mikor még valakinek ideje és kedve kerekedik számbavevni „Szentgyörgy

*) Erdélyben a Daru alma egészen más, finomsága semmi, jóval nagyobb ugyan s színre némileg hasonlít is Sóvárinkhoz, de összetéveszteni a kettőt annyit tenne, mint nem ismerni meg a korpát a finom lisztől.

hegy“ gyümölcsészétét és szőlőszétét, ott találja a mostaniakhoz hasonló óriás fákban azokat a körte és almafajokat, melyektől ma még ott oly kevés diszlik; de oly sok várja, hogy beplántáltassék.

A mi a Szentgyörgy-hegyi gyümölcs és szőlő növényzet, t. i. a fák és szőlők külső kinézését illeti, ugy egyik, mint a másik, daczára különösen a szőlő elhagyatottságának, teljesen egészségesnek mondható, elannyira, miszerint alig talált a bizottság vizsgálatra alkalmul szolgáló gyacus levélzetre. Gyümölcstermés egyáltalában nagy, különösen almában, körtében és dióban, kajszin, besztercezi, húsos és másféle szilvák is ki-elégítő mennyiségben termettek s a mint az eddigi időjárásból következtetnünk lehet, gyümölcs-szüretre — ha szabad így fejeznünk ki magunkat — kedvező kilátásunk lehet.

Hogy azonban a tavasz ké-ő nyilta, a kedvezőtlen időjárás, hosszas esőzés, a hideg és meleg gyakori váltakozása miatt mily szüretre ébrednek szőlősgazdáink, azt talán a szőlő fejlődésének tulságos hátramaradottságából következtetve, előre is meg lehetne mondani, noha még történhetnek e tekintetben is csodák.

Ennyi, a mit Szentgyörgy-hegyéről s evvel kapcsolatban jelzettekről, itt-ott talán nagyon is hézagosan elkívántunk mondani. Hogy mi haszon háramlik ebből tisztelt olvasóinkra, azt mi nem tudhatjuk; de kívánjuk, hogy kiki merítsen belőle annyit, a mennyit szőlőszétünk és gyümölcsészétünk ügye s mindnyájunk előrelátása, törekvése elodázhatlanul igényel, parancsol.

Hogy mi és miként van más szőlőhegyeinkben és kertjeinkben a dolog, arról — folytatolagosan — lehető rövidséggel szintén elmondjuk tapasztalatainkat.

Szentgyörgyi Lajos.

A tarló alászántásáról.

Még a legtöbb gazdaságban a tarlót megszehták legelőnek használni s akkor gondolnak anuak feltörésére csak, ha a bele vetendő mag vetési ideje közelget.

Eltelkintve azon körülménytől, hogy a tarló legelő értéke — ha a gabona dúsan fejlődött s gazdag termést adott — alárendelt fontosságu; tudva azt, hogy a kalászos növények tenyészideje alatt a talaj igen erősen összetömörül; kivált ha a talajban sok az agyag; ha azt akarjuk, hogy a tarló a következő kultur növény alá jól elő legyen készítve — mielőbb, legalább is még ősszel felszántandó Sőt, ha igen gyomos volt a talaj, extirpatorral (borona- eke) az elhullott gyommagvak aratás után mielőbb alászántandók, hogy így azok kikelését sietessük, nehogy a jövő tavasszal az elvetett magvakkal egy időben csirázzanak s fejlődjenek — a kultur-növények nagy hátrányára.

Igy járva el még zöldtrágyázást is eszközölhetünk s a gyom nem hogy árvalmára lenne a növényeknek, de még hasznára lesz. A tél előtti szántás pedig a felburjánzott talaj reformatálásakor pótolhatatlan a porhanyítás tekintetében s a talaj nedvességét is megőrzi szárazabb vidékeken.

A tarló szántását tehát soha sem volna szabad a jövő évre hagyni s a trágyázást tekintve is, ha a trágyát eltereketve akarjuk hagyni, télen át czélszerűbb a trágyát felszántott talajra hordani, mint szántatlanra. A felszántott talaj ugyanis jobban beveszi likacsába az eső vagy hóviz által kilugzott részeket s nagyobb mérvben köti meg a növényzet javára. A tarlószántásnak nem szükséges mélynek lenni.

A talajnak időszerű művelése nem kis fontosságú dolog s annak termékenysége — a trágyától eltekintve — nem annyira szerkezetétől, mint inkább művelésétől függ.

A felszántott talajban a vegyi alakulások a hő és nedvesség behatására mindig élénkebben mennek végbe. Hogy a talaj képes legyen folytonos termelésre — kivált nagyobb mérvű gabonanemű termelés mellett tevékenységének hosszabb időre van szüksége, ezt mutatja az ugaron hagyott s jól munkált föld is. Aránylag rövid idő alatt nem képes, kivált egy televényben szükölködő — nagy részt kavics, vagy homokból álló föld — annyi tápanyagot összegyűjteni, folyóvá tenni: tenyi egy általunk várt jó aratáshoz szükségeltetik.

A talaj érédesének — a mint mondani szoktuk — első feltétele a jó kori szántás! Talajforgatás nélkül — az érédes — csak nagyon korlátolt. Csak az a talaj részesül jó művelésben, mely pihenési időszakában érdes barázdákban fekszik, így több nedvességet képes elnyelni, több meleget képes befogadni s a levegőnek is legjobban van kitéve.

Gondoljuk meg jól; hogy a darabos föld nem táplálja közvetlen a növényt, mint nem a kőmorzsálék. Az érett növényi táp mindég feloldott vagy legalább könnyen feloldható alakban van jelen a talaj részecskéi között s az agyagnak, mint talaj alkotó résznek, éppen abban rejlik nagy becsé: hogy azt elnyelni képes, mint pl. a kenyérbél a zsírt beissza, vagy mint posztó a tentát, festéket elnyeli. És pedig annál nagyobb mérvben, minél porhanyóbb és likacsosabb volt a talaj érédesi stadiumában.

A kapás növények alól kikerült föld, mint könnyen belátható, kedvezőbb helyzetben van a belső tevékenység, a táp előkészítés s megkötésre nézve, mert, esztendőn át szorgalmas művelésben részesült. Nem hagyjuk erősen megkeményedni — összetapadni a részecskéit — az ily talajban a trágya is jobban megosztódik és elapítottatik. A vegyi átalakulások folytonosabban mennek végbe benne, a tenyészidő folyama alatt is. Iunét van az, hogy a kapás növények után, mindenféle kulturnövény, legyen az kalászos, hüvelyes — leveles (dohány) vagy takarmánynövény jól szokott sikerülni. Oka ennek a jól művelt — jó erében levő — tiszta földben rejlik. Ilyen előmunkálást kívánna minden növény. De mivel mi kalászos növényeinket kapálásban nem részesítjük — a következő növény talajának e munkálását nem is óvhatjuk meg. És éppen főleg e szempontból kell azon lennünk, hogy mihelyt a gabona a földről lekerül, szántuk alá a tarlót; ha úgy tetszik, ha nincs elég trágyánk — vessük be zöld trágyának való növény magjával pl. repczével s várjuk be kikelését, felnövekedését s azután szántuk le télire s hagyjuk tavaszig a letarolt növényt s gyomot elkorhadni, vagy szórjuk meg ásványi trágyával: gypszel,

mészszel, hamuval — majd megláthatjuk, hogy mennyivel vigabban növekszik benne bármely tavaszi vetés. De minden trágyázás nélkül is, — bővebb és biztosabb termést fog szolgáltatni. Ezt bizton várhatjuk s e czélra (tarlótérés) jó szolgálatot tehetnek a hármás ekék is; melyeknek hova-tovább való elterjedésétől a talaj többszöri (belterjesebb) művelését várhatjuk. Nagyon ajánljuk különben ez alkalommal az exstirpatorok beszerzését is oly gazdaságokban, melyek eddig nélkülözték. Ez eszközök által gyors és olcsó munka teljesítetik s a tarlóérésnek (ugarszántásnak) ép oly jól megfelelnek, mint a szórva vetett mag alá takarásának s itt a vas-borona helyett bizonyos jobb munkát végeznek. Ez is figyelmet érdemlő körülmény.

R. J.

Kötőrmelék, mint talajvédő szer.

Francoziországban újabb időben a már megkapált szőlők körül a talajt minden további megmunkálás nélkül utkavics nagyságu kötőrmelékkel fedik be, mintegy 10--20 cm. vastagságban. E műveletnek ugyanaz a czélja, mint az ismételt megkapálásnak; távol kell tartania a gyomot a tökéktől s fogékonyvá tennie a talajt, a lég, esőviz és más kisebb csapadékok felvételére.

Az eljárás elég egyszerű s hogy sikeres is, bizonyíthatja az a gyors utánzás, melyre már nálunk is lehet példát találni.

A mi erdősítési munkálataink között is fordulnak elő részletek, melyek ebből a szempontból tekintve a dolgoz, ép oly gondos megmunkálást igényelnek, mint a szőlőtökek. Csemete kertekben a sorközöket nekünk is a gyomtól tisztán, porhanyóan és fogékonyan kell tartanunk, hogy erőteljes ültető anyagot nevelhessünk s a beültetett területek között is fordulnak elé egyes nehezebb részletek, meredek oldalak vagy kopárságok, melyeken sem a költséget, sem fáradságot nem szabad kimélnünk, ha a befásítással gyorsan czélt akarunk érni.

Ily esetekben, azt hiszem, hogy a szőlőgazdáknak ez az eljárása az erdészetenél is sikerrel volna alkalmazható, mert meggyőződésem szerint a fennebb említett törmeléktréteg, a maga helyén alkalmazva minden jó tulajdonságot magában egyesít, melyet a gyomlálástól, felkapálástól, a koronkenti vizeztöréstől, szóval a csemete ápolás szokásos módjaitól megkövetelünk, sőt némely tekintetekben ezen felül is hasznos szolgálatokat tehet.

A megmunkált föld jó tulajdonsága az itt figyelembe nem vehető humusztartalmon kívül, főleg a talajnak lég és csapadék felvő képességében áll, melyet a korhanyosság, vagyis az a számos kisebb-nagyobb hézag, szűkebb és tágabb csatornácska kölcsönöz neki, melyek a felásás után a talaj egyes kis részecskéi között képződnek s melyek mint finom hajszálcsovek, nemcsak a külső csapadékokat, hanem szükség esetében az altalaj nyirkát is a gyökerekhez vezetik.

Ha ezek a hézagok lassanként betömetnek, a talaj munkássága csökken, funkcióját csak hiányosan teljesíti s a növé-

nyek vidor tenyészeté hirtelen alább száll. E bajt leggyakrabban a nagyobb esőzések s különösen a hirtelen záporok idézik elő, melyek a finomabb földréteket a talaj apró hézagaiba sodorják s az előbb említett csatornácskákat azon a helyen, a hol a legszükségesebbek a föld területén, rövid idő alatt beiszapolják úgy, hogy a későbbi csapadékok már csak nehezen tudnak az alsó lazább rétegekbe jutni. Az esővíz nagy része a felületen fut le s ha a lejtő meredek, rohamos lefolyásában a talaj lazább részeit s ezekkel együtt a kisebb csemetéket is magával sodorja. Az általam ajánlt törmelék rétegek tehát ily esetekben nemcsak az a haszna volna meg, hogy a rohamosan lehulló eső vizet felfogva lassan és mintegy filtráló készüléken át egyenletesen bocsátaná a termő rétegre, melynek hézagai így a beiszapolástól mentve lennének, hanem súlyánál fogva az elmosatásnak is inkább ellent állana; a talaj absorbáló képességének fentartása mellett, tehát egyszersmint védelmül szolgálna, egy a termő talajra, mint az azon levő csemetékre nézve is.

E mellett megakadályozza a gyomok növést s lassítja a talaj nedvességének elpárolgását, a mennyiben nappal felfogván a napsugarak égető hevét, a talajt megvédi a túlságos felmelegedéstől, éjjel ellenben, mint jó melegvezető, gyorsabban lehűlvén, megsűríti a levegő vizgőzét s illetőleg ismét visszatereli a talajba az onnan kipárolgó vízcseppeket.

Oly helyeken tehát, a hol a talaj kötöttségéből származó bajok ellen kell küzdenünk, a hol kiültetett csemetéknek a gyom általi elnyomatástól vagy a szárazságtól és a hirtelen támadó záporok által való kimosatástól kell féltanünk, ez az egyszerű védelmi szer bizonyára mindig megfelelőnek fog bizonyulni, ha csak a szükséges anyaghiánya s az ebből származó költségesség nem teszi lehetetlenné alkalmazását.

Ez a nehézség azonban ritkán fordulhat elő, mert kömajdnem mindenütt található, a mi pedig a munkát illeti, ez magában véve nem lehet nagyon költséges s a csemete kertekben mindenesetre elviselhető lesz, miután alig ha túlhaladja azokat a kiadásokat, melyeket a többszöri kapálásra, gyomlálásra stb. ki kell adnunk.

Minden esetre nagyon kívánatos volna, ha a szőlőművelésnek ezen egyszerű talajvédelmi módjával az erdészeti terén is kísérletek tétetnének.

(Erdészeti lapok.)

Pető Lajos.

A nyárad-szeredai fehér szarvasmarha állat-kiállítás.

melyet a maros-tordamegyei gazdasági egyesület július 29-én rendezett, igen jól sikerült. A bíráló bizottság tagjai voltak: Szabó János elnök, Bereczki László alelnök, Balla István közgazdasági előadó, Filep Kálmán, Sántha Károly, Vinkler Károly és Márton János, továbbá jelen volt Deák Lajos egyleti titkár és pénztárnok.

Elővezetett mintegy 100 db állat, melyek közül főként az 1 éves üdő és ökör borjak, továbbá a 3 éves ökör borjak és a borjas tehenek voltak kiváló szépek, melyeknek nevelő gazdái között 84 forint felelésben állami, felelésben pedig egyleti

díj osztatott ki. 16 forint nem adatott ki, mivel 3 éves üdő borjak nem állítottak elő, minthogy az azon vidéken divó hátrányos rendszer szerint a tehénborjak már két éves korukban bocsátatnak bikához.

Kiállított a programmon kívül még négy bikaborju is (egy évesek), melyek általában szépek és dicséretre érdemesek voltak s melyek közül egyik gazdájának dicséret okmány adott, ezen kitüntetett borju gazdája tompai székely kis gazda ifj. Lázár János, borjának ára 130 forint.

Az érdeklődés az egyesület kiállításai iránt úgy látszik folyton fokozódik s az elérni kívánt célhoz a hasonló kisebb kiállítások igen jelentékeny és sikeres eszközöknek bizonyulnak. Elismeréssel kell kiemelni a bíráló bizottság tagjainak buzgalmát, hogy a kiállításon egytől egyig megjelentek és ott tevékeny részt vettek a munkában.

A legközelebbi kiállítás Szász-Régenben leend.

M.

A gyümölcsfák nyári metszése siettet-e a virágzást és gyümölcsözést?

Mielőtt valamely fától virágzást és ebből folyólag gyümölcsözést várnánk, fel kell tennünk róla, hogy a növény bizonyos fokát már elérte, röviden, a fának oly állapotban kell lenni, melyben bizonyos működésekre képes és azon viszonyok és körülmények, melyek között él s azon kívánalmak, melyet a műveléstől vár, a legkedvezőbbek.

E szerint a virágzás időjének siettetésére szükséges a fa korát, hogy úgy mondjam érését előmozdítani. Tehetjük-e ezt? Igen, merem állítani a jövő rovására; a mennyiben a fának oly részeit lehet korábban előcsatni, a melyek rendes viszonyok közt sokkal későbbben fejlődnének ki.

Azon módszer, melyet ezen esetben alkalmazunk, egészen ismeretes, a mire, fájdalom, a gyümölcs-fák művelésénél mind eddig nem fordítottak elég figyelmet. Ez a nyári, az az augusztusi megmetszés, mely a hosszirányban való növekedésnek vet hirtelen gátat.

Az eljárás következő: A gyümölcsözésre szánt hajtások hosszúságuk felére rövidítettnek; mégpedig először akkor, mi helyt az életműködés bennök kezdődik, mi által új oldalhajtásokra adatik inger, melyeket második nemzedéknek lehetne nevezni, ezeket növekedésükben hasonló módon megállítjuk, hogy egy harmadik nemzedéket nyerjünk.

Ezen műveletek által a fának illető részei lényegesen megváltoznak, ezeknek szervezete igen kifejlődik s ezek így a gyümölcsözésre sokkal alkalmasabbak, mint ha a hajtásokat szabadon fejlődni engedték volna.

Az élettani folyamat következő: A hajtások végének lecsipkedése folytán a tápanyagoknak a csúcs felé áramlása meglassabbodik, a tápanyag visszaszorul az ágba s arra szolgál, hogy a megmaradt rügyeket erősíti s azokat virágbimbókká változtatja át.

A gyakorlati kivétel a következő rövid tételekbe foglalom össze:

1. A hajtásokat május hóban az 5-ik, 6-ik szem fölött letörni.

2. Minden utóhajtást (második nemzedék), mely májusban csonkított hajtásokból származott, csaknem tövig megkurtítani.

3. A túlerősen növekedő mellékágakat meghajlítani s azokat, melyek a fa rendszer alakját zavarnák, egészen eltávolítani, hogy a fa több levegőt és világosságot kapjon.

Az ezen mód szerint kezelt fászek egy év alatt három évet öregednek, természetesen, hogy ezen hasonlatot nem befű szerint kell érteni, én csak áttekinthető képét akartam nyújtani a ténynek, hogy világosabbakka tegyem a különben igen viszonylagos eredményeket.

Egy további eljárás, mely bizonyos mértékben magyarázatul, vagy elméleti és gyakorlati alapul szolgálhatna a műveletekhez, melyet fejtegetek, a levelek megritkítása. Mihelyt ezt a munkát egy hajtás leveleinél, mindjárt annak fejlődése után, elkezdjük, ingert adunk új levelek kihajtására, melyeket aztán ugyanezen műveletnek vetünk alá.

Ezen ismételt lecsipkedés által az ág egy év alatt annyira átalakul, hogy igen gyakran képes mára következő évben gyümölcsöt termelni a mi nem történnék, ha az ág tetszése szerint növekedhetett volna, vagy ha csupán a hajtások rövidítették volna meg.

Az egészről látható, hogy az oly egyszerű eljárás lényege az időnyerés, a mennyiben a növények öregbittetnek s ez művelet, mely azon tényen alapul, hogy minden gyümölcsfa bizonyos kort elérve, melynek ideje ugyan a fajok szerint igen különböző, csupán termelésre alkalmas. A bennünket érdeklő szempontból tehát arra kell törekedni, hogy ezen kort minél előbb elérjék a fák.

(Magyar Föld.)

Hsemann.

EGYVELEG.

— A patkoló kovács tanfolyam berekesztése s a bizonyítványok és jutalomdíjak kiosztásának ünnepélye augusztus 5-én d. e. 11 órakor folyt le a városház tanácstermében. Az iparkamra, az iparegyesület s a kovácstársulat tagjai jelenlétében. Vörösi Sándor gazdasági tanintézetű igazgató, mint ez alkalomra a földmiv. ipar- és keresk. minister képviselője, ezen tanfolyam jelentőségének kellő kifejtése mellett kimerítő jelentést tett e tanfolyam lefolyásáról s eredményéről, miből mi a következő főadatokat közöljük. Jelentkezett a tanfolyamra 40 egyén ezekből megmaradt 19, kik mindnyájan vizsgáltak. 6 egyén a vidékről járt be. A vizsgák eredménye 8 dicsérettel és 11 egyszerűen képesítettet a patkoló kovácság üzésére. — A vizsgákkal kapcsolatban tartott versenydíj vasalásnál dicséretet nyertek 8-an. Ezek között a földmiv. ministerium által ajándékozott jutalomdíjából az 1-ső díjat 10 drb aranyat nyert Bartha Samu, II-ik díjat 5 drb aranyat Axmann Fe-

rencz és a III. díjat egy vasaló eszköz készüléket börtökban Sebesi Sándor. A dicséretet nyertek nevei: Opra Péter, Gyarmati Károly, Horváth János, Medveczki János, Papp György.

— Hirdetmény. Az udvarhelymegyei gazdasági egyesület által 1883. év október hó 1-én Székely-Udvarhely városában a „baromvásártér“-en rendezendő állatkiállítás programja. 1-ső osztály: Szarvasmarha-kiállítás. 1-ső alosztály. Fejős tehén, négy éven felüli, borjuval; jutalmak: 1-ső díj: 2 drb. vas-váltóeke, egy taliga és 12 frt készpénz; 2-ik díj: 3 drb. vas-váltóeke, egy taliga és 12 frt készpénz; 3-ik díj: 2 drb. vas-váltóeke és 10 frt készpénzben. 2-ik alosztály. Ünő, 3 éves; jutalmak: 1-ső díj: 2 drb vas-váltóeke, egy taliga és 12 frt készpénz; 2-ik díj: egy vas-váltóeke taligával és 7 frt készpénz. 3-ik alosztály. Ünő, 2 éves; jutalmak: 1-ső díj: 2 drb vas-váltóeke és 10 frt készpénz; 2-ik díj: 1 drb vas-eke és 10 frt készpénz. — II-ik osztály: Sertés-kiállítás. 1-ső alosztály. Kanok, 2—3 évesek; jutalmak: 1-ső díj: 2 drb. vas-váltóeke és 10 frt készpénz; 2-ik díj: 1 drb. vas-váltóeke és 10 frt készpénz. 2-ik alosztály. Malaczos koczák, kiállítandó legalább 2 darab; jutalmak: 1-ső díj: 1 drb. vas-váltóeke és 10 frt készpénz; 2-ik díj: 1 drb. vas-váltóeke és 5 frt készpénz; 3-ik díj: 10 frt készpénz.

— Általános tudnivalók: 1. A kiállítás célja kizárólag az udvarhelymegyei állattenyésztés fejlesztése és emelése lévén, tehát csakis az Udvarhelymegyében tenyésztett honi fajta állatok fognak jutalmaztatni. 2. Minden állatnál igazolandó, hogy az a kiállítónak vagy saját nevelése, vagy legalább egy év óta tulajdona. 3. Egy kiállító ugyanazon alosztályban csak egy díjat nyerhet. 4. A kiállítandó állatok számát a kiállító tulajdonosoknak f. év szeptember 15-ig a gazdasági egyesület titkára Pálfi Károly reáliskolai tanárnál (lakik Sz.-Udvarhelyen, Árpád-utca) be kell jelenteniök. 5. A kiállításra szánt állatoknak legkésőbb f. évi október 1-én d. e. 9 órakor a kiállítás helyén kell lenniök. A meghatározott időn túl érkező állatok a versenyből kizáratnak. 6. A kiállított állatok megbírálása f. év október hó 1-én d. e. 10—12 óra között történik az arra megválasztott bizottság által; a jutalmak kihirdetése és kiosztása d. u. 3 órakor történik. 7. Kiállító a maga osztályában bíráló nem lehet. 8. A jutalmat nyert állatok a kiállítás napján d. u. 5 óráig a kiállítás helyén tartandók, hogy az érdeklődők megtekinthessék. — Az udvarhelymegyei gazdasági egyesület választmányának 1883. július hó 14-én tartott üléséből.

Dániel Gábor,

elnök.

Pálfi Károly,

titkár.

* Időjárás adatok. A szerkesztő távolléte miatt csak most adhatjuk a május, június és júliushavi észleleteket, a mint következők: májusban volt a kolos-monostori állomáson légnyomás (tengerszinre redukálva) középátlaga 757.5, legmagasabb május hó 29-én 763.4, legkisebb majus hó 6-án 749.9 millimeter, középhőmérséklet C° 13.4, legmagasabb majus hó 11-én 27.2, legkisebb majus hó 21-én 5.0. A páranomás átlaga 8.1 millimeter, a légnedvesség százalékának átlaga 74%. A napontai 3-szori észlelésnél előfordult: szélsesend 1-szer,

szél 92-szer, ugyanis északi szél 13-szor, északkeleti szél 5-ször, keleti szél 15-ször, délkeleti szél 2-szer, déli szél —szer, délnyugoti szél —szer, nyugoti szél 47-szer és északnyugoti szél 10-szer. A csapadékos napok száma tett 16-ot, hó volt —, jég 1, égháboru 5 napon, összesen 96 millimeter csapadék volt e hónapban, legtöbb 30-án, azaz 24·4 millimeter.

Juniusban volt a légnyomás (tegerszínre redukálva) középátlagá 758·2, legmagasabb június hó 29-én 766·6, legkisebb június hó 19-én 754·7 millimeter, középhőmérséklet C° 18·0, legmagasabb június hó 5-én 31·0, legkisebb június hó 22-én 11·6. A páranymás átlaga 110 millimeter, a légnedvesség százaléknak átlaga 73%. A napontai 3-szori észlelésnél előfordult: szélesend —szer, szél 90-szer, ugyanis északi szél 1-szer, északkeleti szél 4-szer, keleti szél 23-szor, délkeleti szél 1-szer, déli szél —szer, délnyugoti szél 4-szer, nyugoti szél 42-szer és északnyugoti szél 15-ször. A csapadékos napok száma tett 19-et, hó volt —, jég 1, égháboru 3 napon, összesen 128 millimeter csapadék volt e hónapban, legtöbb 10-én, azaz 19·6 millimeter. —

Végre a július havi összevont adatok a következők: légnyomás (tengerszínre redukálva) középátlagá 759·1, legmagasabb július hó 13-án 768·6, legkisebb július hó 15-én 754·4 millimeter, középhőmérséklet C° 19·1, legmagasabb július hó 15-én 32·2, legkisebb július hó 18-án 10·2. A páranymás átlaga 12 millimeter, a légnedvesség százaléknak átlaga 74. A napontai 3-szori észlelésnél előfordult: szélesend 9-szer, szél 84-szer, ugyanis északi szél 4-szer, északkeleti szél 5-ször, keleti szél 9 szer, délkeleti szél —szer, déli szél 3-szor, délnyugoti szél 1-szer, nyugoti szél 57-szer és északnyugoti szél 5-ször. A csapadékos napok száma tett 14-et, hó volt —, jég 1, égháboru 3 napon, összesen 105·1 millimeter csapadék volt e hónapban, legtöbb 9-én, azaz 35·1 millimeter. —

Üzleti szemle.

Gabona-árak.

Minimum és maximum: Budapest aug. 3. | Bécs aug. 3.

Buza	10·60 — 11·15 frt	10·75 — 12·00 frt
Rozs	7·60 — 7·80 frt	7·90 — 8·75 frt
Árpa, takarmány	— — — frt	— — — frt
Árpa, szeszfőzésre	— — — frt	— — 9·45 frt
Árpa, seres	— — — frt	9·00 — 9·40 frt
Zab	6·30 — 6·70 frt	6·60 — 7·40 frt
Törökbuza	6·15 — 6·50 frt	6·80 — 8·10 frt

Budapesti marhavásár augusztus 2-án. Összes felhajtás 2245 db. nagy és 2816 db apró marha. Ebből eladott 32 db. bika, 946 db. ökör, 770 db. vágó tehén, 240 db. fejős tehén, 257 db. bival, 306 db. borju, — db. juh. Árak: bika darabonként 100—175 frt, ökör páronként 240—320 frt, vágó tehén páronként 200—288 frt, fejős tehén darabonként 80—160 frt, bival páronként 140—200 frt, borju darabonként 12—30 frt, bárany páronként — — frt, juh páronként — —

frt. Húsarak 100 kilonként: ökörhús 56—59 frt, tehénhús 52—56½ frt, borjuhús 64—70 frt, bivalhús 48—52 frt.

Bécsi marhavásár július 31-én. Összes felhajtás 3085 drb és pedig 1684 drb. magyar, 1157 drb. lengyel és 254 drb. német fajta, melyből 2972 drb. ökör, 54 drb. tehén, 58 drb. bika és 1 db. bival. Árak 100 kilonként: magyar hizó 61—64½ frt, lengyel 62—64 frt, német 55—63 frt, tehén 61—63 frt, bika 51 frt, bival — frt. Lábán darabonként 98—215 frtot fizettek.

Kőbányai sertésvásár aug. 3-ikán. (Az első magyar sertéshizláló és kölcsönelőgező részvénytársaság jelentése.) Miután a szükséglet a felhajtásokat e héten is felülmutta és kivitelre jelentékeny bevásárlások tétettek, azért az üzlet meglehetősen élénk volt és az árak kilogrammonként 1—2 krral emelkedtek.

Heti átlagárak: magyar vál. áru 260—300 kilogramm nehezek 58—58½ krajczár, 220—260 kigr. nehezek 58—59 kr. Öreg 300 kilogramm tuli 57 kr, vidéki sertés 57—57¾ kr. Transitóban: szerbiai 56—59 kr, romániai 56—58½ kr, tüskés — kr tiszta kilogrammonként. — Összes felhajtás: 7085 darab, összes elhajtás 8742 drb.

Bécsi sertésvásár július 31-én. Összes felhajtás 6081 drb. és pedig 1394 drb. nehéz, 1870 drb. középnehéz és 2757 drb. sütdő; melyből 2994 drb. magyar, 2757 drb. orosz-lengyel, 300 drb. szerb és 120 drb. oláh fajta. Árak 100 kilonként: nehéz 50—53 frt, középnehéz 46—49 frt, sütdő 38—46 frt; szalonna és zsír 62—63 frt.

Felelős szerkesztő: GAMAUF VILMOS.

Hirdetés.

Kívánatra árlapok és költségvetések bérmentve küldetnek.

Üzlet nagybolt és vízművészeti kellékek tárlata.

Szerelő-műhely kúta s vízvezetékek berendezésére.

(2.) Tetemesen leszállított gyári árák mellett. (52—26.)

PIACZI ÁRAK.

A heti vásár		Egy hectoliter							100 kilo		1 köb- meter	1 kilo marha- hús
h e l y e	napja	tiszta buza	elgy buza	rozs	árpa	zab	örök- buza	széna	szal- ma	tűzifa		
k r a j e z a r o k b a n												
Balázsfalva	augusztus	2	550	400	460	—	300	400	—	—	225	40
Bánfi-Hunyad	julius	31	700	600	500	—	200	500	—	—	160	40
Besztercze	julius	31	650	500	—	—	300	450	380	220	320	36
Brassó	augusztus	3	645	530	405	350	245	450	270	180	235	44
Csik-Szereda	augusztus	1	700	600	475	425	300	500	200	80	200	36
Deés*	julius	31	760	680	580	320	370	640	600	240	320	40
Déva*	augusztus	4	985	790	745	—	350	620	200	90	230	44
Dicső-Szent-Márton	augusztus	1	625	450	450	—	275	425	380	260	340	44
Erz-ébetváros	augusztus	4	600	450	400	—	300	425	300	180	250	44
Fogarás	augusztus	3	750	—	340	—	257	500	195	—	225	42
Gyula-Fehérvár	augusztus	4	680	550	500	—	300	450	220	130	245	46
Gyergyó-Szent-Miklós	julius	28	750	700	500	500	275	550	300	—	160	40
Hatszég	julius	30	660	640	500	300	300	360	140	80	250	40
Kézdi-Vásárhely	augusztus	2	640	500	450	320	260	520	400	120	300	40
Kolozsvár	augusztus	2	660	—	450	—	200	400	350	190	300	48
Maros-Ludas	május	25	600	500	500	—	250	430	—	—	300	44
Maros-Vásárhely*	augusztus	2	595	655	680	600	595	615	430	200	450	44
Medgyes	augusztus	2	690	600	500	—	275	460	170	110	235	40
Nagy-Enyed	augusztus	2	600	500	375	—	280	425	480	180	280	44
Nagy-Szeben	augusztus	3	850	700	410	—	300	500	180	80	300	44-46
Nagy-Várad	julius	31	710	590	505	370	260	455	450	280	350	52
Segesvár	augusztus	2	660	460	400	—	270	450	150	130	160	44
Sepsi-Szent-György	augusztus	6	650	620	420	280	260	480	300	180	200	44
Szamosujvár	augusztus	6	630	450	430	—	215	440	200	80	240	40
Szász-Régen	augusztus	2	585	400	410	—	275	430	440	210	260	40
Szász-Sebes	augusztus	3	700	600	420	—	325	425	165	135	240	44
Szászváros	augusztus	4	670	550	470	—	290	450	300	70	200	40
Székely-Udvarhely	julius	31	700	450	450	—	250	500	280	60	280	40
Szilágy-Somlyó	augusztus	3	618	520	438	—	244	488	300	150	300	40
Teke	julius	30	550	450	400	—	225	460	200	20	300	40
Torda	augusztus	4	600	425	450	350	225	425	200	15	250	44

A *-al jegyzelt árak metermázsára vonatkoznak.

Az „Erdélyi Gazda“ hirdetési díjtáblája.

Árszabály tér szerint		1 1-3 1-6 1-12 1-18 1-26 1-30 1-36 1-40 1-52																			
		széri hirdetésnél bélyeggel együtt																			
		frt	kr	frt	kr	frt	kr	frt	kr	frt	kr	frt	kr	frt	kr	frt	kr	frt	kr	frt	kr
1/16 oldal	teljes ára	7	30	20	90	36	80	68	60	100	40	127	20	149	—	170	80	192	60	225	60
	25% elengedés	5	55	15	90	28	05	52	35	76	65	97	20	114	—	130	80	147	60	173	10
8/16 oldal	teljes ára	4	30	10	90	19	80	36	60	53	40	67	20	79	—	90	80	102	60	120	60
	25% elengedés	3	30	8	40	15	30	28	35	41	40	52	20	61	50	70	80	80	10	94	35
4/16 oldal	teljes ára	3	30	6	90	10	80	20	60	29	40	37	20	44	—	50	80	67	60	68	60
	25% elengedés	2	55	5	40	8	55	16	35	23	40	29	70	35	25	40	80	46	35	55	35
2/16 oldal	teljes ára	2	30	3	90	6	80	12	60	17	40	22	20	27	—	30	89	35	60	42	60
	25% elengedés	1	80	3	15	5	55	11	35	14	40	18	45	22	50	25	80	29	85	35	85
1/16 oldal	teljes ára	1	30	2	90	4	80	8	60	11	40	15	20	18	—	20	80	24	60	29	60
	25% elengedés	1	05	2	40	4	05	7	35	9	90	13	20	15	75	10	30	21	60	26	10

Mellékletek 100 darabonként 1 forint 50 kr-ával számítatnak.

A hirdetés szövegét a t. megrendelők minden külön díj nélkül tetszés szerint akárhányszor változtathatják.

Egyletünk t. tagjai és lapunk t. előfizetői 25% vagyis egy negyed rész

engedményben részesülnek, ha hirdetésük beküldésekor tagsági vagy előfizetői minőségükre hivatkoznak.

Nyomatott Gámán János örökösénél, közép-utca Minorita-épület.